Únia nemeria a dostatočne neznižuje riziká používania pesticídov, tvrdia audítori EÚ

Agropolitika EÚ podľa správy Európskeho dvora audítorov nemá účinné opatrenia, ktoré by poľnohospodárov odrádzali od používania pesticídov na ochranu rastlín namiesto toho, aby sa obrátili na nechemické alebo alternatívne metódy.

Intenzifikácia poľnohospodárstva v posledných desaťročiach spôsobuje obrovský úbytok rastlín a zvierat z prírody a vidieckej krajiny. Jedným z hlavných dôvodov je aj slabo kontrolované využívanie achrochemikálií, vrátane pesticídov.

„Pesticídy sú príčinou znečistenia a majú priamy účinok najmä na stav biodiverzity, vodných útvarov a pôdy," píše sa v správe Európskej komisie z roku 2017.

Hoci sú únijné predpisy o pesticídoch najprísnejšie na svete, podľa najnovšej správy Európskeho dvora audítorov stále neznižujú riziká pre prírodu a ľudské zdravie dostatočne.

Únia má podľa audítorov problémy s monitorovaním pesticídov, ale aj motivovaním farmárov, aby ich používali čo najmenej, prípadne ich nahrádzali biologickými metódami regulácie škodcov.

Ako sa bráni Únia

Pesticídy sa v poľnohospodárstve používajú na ochranu plodín pred chorobami a škodcami – hlavne hmyzom, burinami a hlodavcami. To má na starosti takzvaná aktívna zložka, ktorú pesticíd obsahuje.

V EÚ sa každoročne predá viac ako 350-tisíc ton aktívnych zložiek. Na Slovensku podľa údajov Štatistického úradu SR používanie pesticídov každoročne rastie. V roku 2018 sa ich predalo doposiaľ najviac – 5 403 ton. Najväčšia je spotreba herbicídov (viac ako 2 600 ton), ktoré sú používané na

ničenie buriny.

Väčšinu – až 92 percent – pesticídov tvoria takzvané Prípravky na ochranu rastlín (POR). Ich používanie obmedzuje smernica na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov z roku 2009. Jej kľúčovým prvkom je takzvaná Integrovaná ochrana proti škodcom. Ide o osem preventívnych zásad, ktoré poľnohospodárov vedú k tomu, aby pesticídy používali čo najmenej.

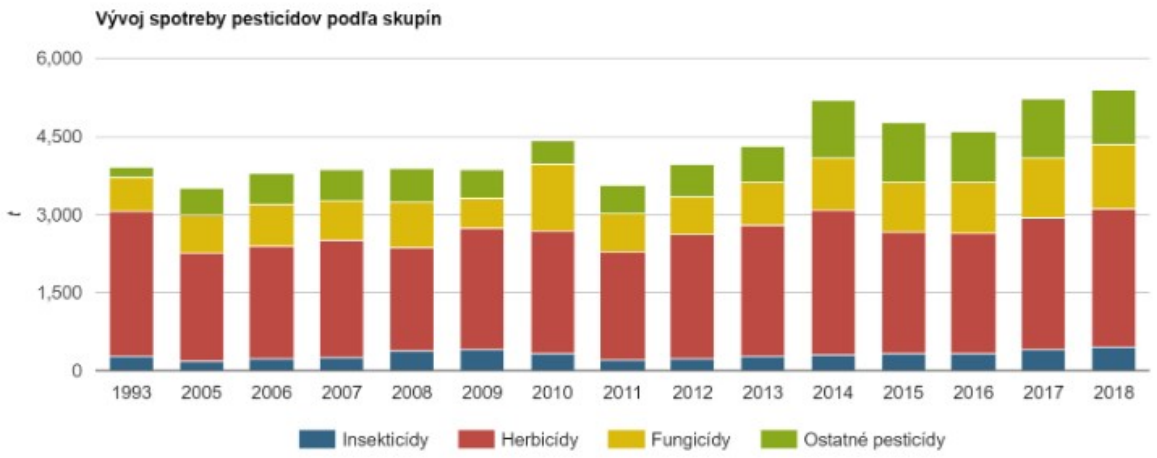

Zdroj: Štatistický úrad SR. Dostupné na: https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=621

Zameriava sa hlavne na prevenciu zamorenia škodcami a na šetrné poľnohospodárske postupy ako striedanie plodín, alebo výber semien odolných proti škodcom. Jej základom je myšlienka, aby farmár po pesticídoch siahol iba v krajných prípadoch, keď všetky ostatné možnosti obrany pred škodcami zlyhajú.

Vstup pesticídov na trh podlieha viacerým reguláciám. Autorizáciu na POR vydáva členský štát. Účinné látky obsiahnuté v pesticíde ale ešte predtým schvaľuje eurokomisia.

Prečo je to problém

V minulosti bol tento postup niekoľkokrát kritrzovaný, hlavne v súvislosti s udelením licencie pre herbicíd glyfosát, ktorý Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny označuje za pravdepodobne karcinogénny.

Európski ochranári dlhodobo upozorňujú na neblahé dôsledky využívania pesticídov. Po postrekovaní môžu preniknúť do vody a pôdy a ich stopy sa často nachádzajú aj v potravinách, čím sú nebezpečné pre ľudské zdravie.

Ďalším problémom je, že pesticídy okrem škodcov zabijajú aj ďalšie organizmy. Audit sa odvoláva na vedeckú štúdiu z roku 2011, ktorá potvrdila negatívne dopady pesticídov na biodiverzitu.

„Napriek desiatkam rokov zákazov škodlivých pesticídov v EÚ, môžeme skonštatovať, že negatívne dopady pesticídov na prirodzené rastlinné druhy a živočíšne druhy pretrvávajú a súčasne sa znižujú možnosti na používania biologickej ochrany pred škodcami,“ tvrdia vedci.

Pokuty nefungujú

Hlavným cieľom auditu bolo zistiť, či sa Európskej únii darí znižovať riziká spojené s používaním pesticídov. Toto rozhodnutie odôvodňuje zvýšeným záujmom verejnosti o skutočné dopady

agrochemických postupov.

V prvom rade audítori skúmali, ako EÚ motivuje členské krajiny, aby znižovali svoju závislosť od prostriedkov na ochranu rastlín. Pozreli sa preto na národné akčné plány na dosiahnutie udržateľného používania pesticídov, ktoré povinne musel vypracovať každý členský štát. Slovensko tento dokument predložilo v roku 2012, v súčasnosti envirorezort pracuje na jeho aktualizovanej verzii.

Krajiny v plánoch museli opísať, ako poľnohospodárov presvedčia, aby sa riadili zásadami integrovanej ochrany proti škodcom. Podľa audítorov to väčšina štátov EÚ vo svojich plánoch nezvládla.

Celý článok si prečítate na **webovej stránke EURACTIVE**